

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : **28 Haziran 2019**

Sayı : **11467**

14065

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Mehmet Cahit Turhan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını Anayasanın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. maddeleri gereğince saygıyla talep ederim. 26.06.2019

Deniz YAVUZYLMAZ

Zonguldak Milletvekili

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde Yap-İşlet-Devret (YİD), Yap-İşlet (Yİ) şeklinde (Ücretli) ve Kamu Yolları şeklinde (Ücretsiz) olmak üzere üç ayrı kategoride karayolu bulunmaktadır. Bu karayollarının bazılarını vatandaşlarımız ücretsiz kullanabilmekteyken, araç geçiş garantisi verilerek işletmesi özel sektöre devredilmiş bazı otoyol, köprü ve geçitleri kullanmak için ise vatandaşlarımızın ücret ödemeleri gerekmektedir.

Akıllı telefonların yaygınlaşması ve araçlara navigasyon "Yol kılavuzu" sistemleri gibi ek paketlerin yüklenmesi ile bu yolları kullanacak vatandaşlarımız, çeşitli interaktif yazılımlar ile gidecekleri adresleri tespit etmekte ve önerilen rotalar ile yolculuk güzergahlarını belirleyebilmektedir. Ülkemizde, GoogleMaps, Yandex.Navi, İBB Cep Trafik, İBB Yol Gösteren gibi veri sağlayıcıları yaygın olarak bu navigasyon hizmetlerini vermektedir. Bu interaktif sistemler sayesinde kullanıcılar, yolculuk süresi ve yolun kısalığı gibi önceliklerle önerilen alternatifler içerisinde hangi rotayı kullanarak yolculuk yapabileceklerine karar verebilmektedir.

Ancak yapılan gözlemler ve testler neticesinde bu hizmet sağlayıcılarının birincil olarak önerdiği rotaların, (ilk rota) kullanıcı açısından, başlangıç noktasından varış noktasına erişimde, alternatif rotalara göre mesafe ve varış süresi açısından dezavantajının olmasına ya da kayda değer bir avantajının olmamasına rağmen, yüksek maliyetli "Ücretli yollar" üzerinden çizilmiş rotalar olduğu ve bu rotaları vatandaşlara tercih ettirdiği görülmektedir. Bu uygulamaların bazılarında "ücretli yol ikazları" ve "Ücretli yolların kullanılmaması" seçeneği mevcut iken, birçoğunda bu özellikler bulunmamaktadır. Ücretli yol ikazının olduğu uygulamalarda dahi önerilen rotada ücretli geçişler olmasına rağmen bir uyarı konulmamakta ya da "ücretli yolların kullanılmaması" seçeneği seçilmesine rağmen önerilen rotalarda ücretli güzergâhlara yönlendirim yapılmaktadır. Bu nedenlerle vatandaşlarımız hangi yolun ücretli hangisinin ücretsiz olduğunu ve güzergahın maliyetinin ne olacağını bu yazılımlar üzerinde tam anlamıyla tespit edememektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2018 yılı motorlu kara taşıtları istatistiklerine göre, ülkemizde trafiğe kayıtlı araç sayısının 22 milyon 865 bin 921 adet olduğu ve günde milyonlarca kullanıcının araçlarında bu uygulamaları

kullanarak seyahat ettikleri düşünüldüğünde, zaman, yakıt tasarrufu, karbondioksit emisyon salınımı ve kaza maliyetleri gibi etkenler de göze alındığında, uygulamaların rota önerileri “Ülke Ekonomisi” ve “Milli Servet” açısından oldukça büyük bir önem taşımaktadır.

Bu bağlamda yaptığımız araştırma ve tespitlere göre;

**** Yandex.Navi** uygulaması testinde, programın ayarlar kısmında var olan “Ücretli yolların kullanılmaması” seçeneği seçilerek, İstanbul Mecidiyeköy- Bursa şehir merkezi güzergahına gidilmek istenildiğinde, FSM Köprüsü (₺ ücret sembolü ve uyarı mevcut) üzerinden geçilerek TEM otobanından güzergahı devam ettirmektedir (ücret sembolü mevcut ancak bu kısımda ücretsiz bir güzergaha, ör. D100 Karayoluna yönlendirmeliydi) ve yine sonrasında, Osmangazi Köprüsü üzerinden Yalova’ya geçiş göstermektedir. Osmangazi köprüsü için herhangi bir ücret sembol ve bilgilendirmesi bulunmamaktadır.

****GoogleMAPS** uygulaması testinde, Yandex.Navi ’de olduğu gibi yine “Ücretli yol, otoban kullanılmaması” tercih edilerek, İstanbul Mecidiyeköy – Bursa şehir merkezi rotası seçildiğinde, başlangıç konumu, 15 Temmuz Şehitler Köprüsü’ne birkaç km uzaklıkta olunmasına rağmen güzergâh, Avrasya Tüneli üzerinden verilmektedir. Avrasya Tüneli’nin bu harita üzerinde ücretli olduğu gösterilmemekte olup ancak güzergâh detaylarına girilip bakıldığında ücretli yol bilgisine ulaşılabilmektedir.

Ayrıca hiçbir filtre uygulamadan aynı güzergâh seçildiğinde, Mecidiyeköy – FSM Köprüsü – Ümraniye’den yeni İstanbul Çevre Otobanı – (Nişantepe-Paşaköy-Kurna Üzerinden) TEM otobanı ve Osmangazi Köprüsü ile Yalova geçişi kullanılmaktadır. Özetle ücretsiz yol tercih edilmediğinde neredeyse tüm ücretli yollara tek tek giriş sağlanmaktadır (1. Tercih olarak çıkmaktadır)

Yine, GoogleMaps uygulaması kullanılarak aynı anda, aynı yerden, tamamen aynı şartlardaki cep telefonu ve bilgisayar cihazları üzerinden yapılan, rota aramalarında, Cep telefonundaki uygulamanın Avrasya Tüneli’ne yönlendirme yaptığı, bilgisayardaki uygulamanın ise rotayı 15 Temmuz Şehitler Köprüsü üzerinden yönlendirdiği gözlemlenmektedir.

**** İBB Cep Trafik-** Benzer durum, yerli yazılım İBB Cep Trafik içinde geçerlidir. Silivri – Maltepe güzergahında en kısa süre – en kısa mesafe adında 2 güzergâh seçeneğinde, yine Avrasya Tüneli’ni göstermektedir. Ayrıca güzergahın ücret bilgilendirilmesi paylaşılmamaktadır. Alternatiflerin tamamı yine Avrasya tüneli üzerinde toplanmıştır. İBB uygulaması içinde ücretsiz güzergahların bilgisi uygulamada hiç bulunmamaktadır

**** İBB Yol Gösteren** uygulamasında kaçınılacak güzergahlardan "ücretsiz yollar" seçildiğinde

- ✓ Halkalı- Pendik güzergahında feribot alternatifini gösterilmekte
- ✓ Aynı yolculuk için feribot ve ücretli yollar tercih dışı olarak seçildiğinde güzergâh yine Avrasya Tüneli'ni gösterilmektedir. (Ücretli yol uyarısı mevcut)

Yapılan araştırmalar ve birebir tecrübe ettiğimiz güzergâh çalışmasında uygulamaların;

- Yolculuk için ücretli yol tercihi kullanmadığımız her durumda ilk önceliğinin ücretli yollar olduğu
- Ücretli yollar tercih dışı seçilse dahi ücretli yolların kullandırmaya yönlendirdiği,
- Ücretli yolların kullanımının bir kısmında uyarıların olduğu bir kısmında ücretli yol seçilmediği halde hem yönlendirmenin olduğu hemde ücretli yönlendirmesinin yapılmadığı (Osmangazi köprüsü) ,
- 2018 yılındaki Kurban Bayramı'nda 15 Temmuz Şehitler Köprüsü, FSM Köprüsü ve TEM Otoyolu ücretsiz olduğu halde navigasyon uygulamalarının kullanıcılarını ücretli güzergahlara yönlendirdiği tecrübe edilmiştir.

Yukarıdaki değerlendirmelere bağlı olarak sorularımın tek tek cevaplandırılmasını talep ediyorum.

1. Paralı otoyollar, köprüler veya geçitleri işleten firmalar ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı arasında yapılan sözleşmelerde, bu firmalarla, navigasyon hizmet sağlayıcıları arasındaki sözleşme, anlaşma, ilişki, iş birlikleri kapsamında:

Bu paralı otoyollarını kullanan araç sahibi vatandaşların (işletme firmalarına göre; müşterilerin) haklarının korunmasına, istismar edilmemesine ilişkin esaslar belirlenmiş midir? Yol işleten firmalar ve veri sağlayıcılarının bu kapsamlardaki denetimi Bakanlığınız tarafından yapılmamakta mıdır? Yapılıyorsa hangi yöntemlerle yapılmaktadır?

2. Navigasyon hizmet sağlayıcılarının kullanıcılarına önerdiği rota alternatiflerinde; varış süresi, mesafe uzunluğu ve güzergâh üzerindeki ücretli kısımların bilgilendirmelerinin doğru ve eksiksiz yapılıp yapılmadığı Bakanlık tarafından test edilmekte midir? Edilmiyorsa testi planlanmakta mıdır? Test edilmekteyse, test sonuçları nelerdir, hangi tespitler yapılmıştır? Bu testler hangi sıklıkla yapılmaktadır?
3. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yer alan ücretli otoyol, geçit ve köprülerin belirtildiği bir haritanın doküman çıktısının veya soft kopyasının (Elektronik kopya) tarafıma teslimini talep etmekteyim.

4. Ücretli otoyollara giden yol girişlerinde, ana yollardan ücretli yollara geçilen yol ayrımları ve sapaklarda, gidilen yolların ücretli yol olduklarına dair tabelaların tümü eksiksiz olarak yerleştirilmiş midir? Ücretli otoyol olupta girişinde tabelası eksik olan var mıdır? Var ise hangi yollarda bu tabelaların eksikliklerinin olduğuna dair bir tablonun tarafıma teslimini talep etmekteyim.
5. Ücretli otoyol ve köprü girişlerinde uyarı levhası bulunmadığı için bu yolları sehven kullanıp ücret ödemek zorunda kalan araç sürücülerinin, eksik bilgilendirme dolayısıyla yanıltıldıkları gerekçesiyle ilgili mercilere başvurarak ödedikleri ücretlerin iadesini talep etmeleri halinde, Bakanlıktan veya bu yolları işleten firmalardan ücret iadeleri almaları mümkün müdür?
6. Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından işletilen otoyollar ve köprülerin ücretsiz olduğu zaman diliminde (bayramlar vb.) navigasyon hizmeti sağlayan firmalar ile entegre bir çalışma yapılarak, bu yollarda belirlenen tarih aralığında ücretsiz geçiş olduğuna dair bir bilgilendirme yapılması sağlanmakta mıdır? Bu bilgilendirme yapılmıyorsa vatandaşlarımızın menfaati yönünde ulaşımın ücretsiz olduğu zaman dilimi süresince bir bilgi entegrasyonu sağlanarak navigasyon hizmet sağlayıcılarının kullanıcılarına bu bilgiyi sunması talep edilebilir mi?
7. Bu navigasyon **uygulamalarının önerileriyle yol seyir güzergahlarını seçen** milyonlarca araç sürücüsünün sarf ettiği yakıt miktarının, zaman, çevre etkileri, kaza maliyetleri ve harcadığı yol bedellerinin, sürücülerin farklı yol güzergâh alternatiflerini tercih etmiş olması durumuyla karşılaştırıldığında, Ülke Ekonomisi ve Milli Servet üzerinde yapmakta olduğu ve yapacağı etkileri ölçümlenmekte midir? Ölçümlenmiyorsa bu hususta bakanlığınız ya da ilgili kurumlarla entegre bir çalışma öngörülmekte midir? Ölçümlenmiyorsa bu istatistiklerin tarafıma teslimini talep ederim.
8. Bakanlıkça, araç geçiş garantisi verilen ücretli yollara ilişkin olarak, navigasyon hizmeti sağlayan firmalarla herhangi bir anlaşma yapılmış mıdır? Ya da planlanmakta mıdır?
9. Ücretli yollarla ilişkili olarak, navigasyon hizmeti sağlayan firmaların, Bakanlığınız haricindeki diğer devlet kurum ve kuruluşlarıyla herhangi bir ticari anlaşması var mıdır, bu firmalarla devlet kurum ve kuruluşları arasında resmi olarak veri ve bilgi paylaşımı, alışverişi yapılmakta mıdır? Paylaşılan bu veri ve bilgiler nelerdir? Bakanlığınız haricindeki diğer devlet kurum ve kuruluşlarının, navigasyon firmalarıyla yaptığı veya yapacağı sözleşme ve anlaşmaların doğuracağı sonuçların Ulaştırma ve Alt yapı Bakanlığı'nı doğrudan ilgilendiren boyutu itibarıyla araç sürücülerinin haklarının ihlaline etkileri bakımından takibi yapılmakta mıdır? Bu takip ve denetim yapılmakta ise bu doğrultudaki takip veya denetim raporlarının tarafıma aktarılmasını talep etmekteyim.